

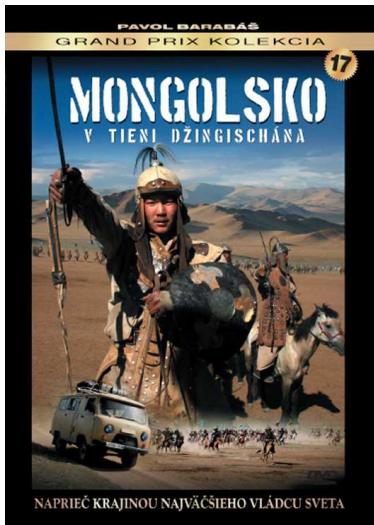

Uvádza dokumentárny film

MONGOLSKO

V tieni Džingischána

Premiéra: 16.9.2010

Réžia a kamera:

Pavol Barabáš

Scenár:

Pavol Barabáš, Diana Kacarová

Strih:

Pavol Barabáš, Maroš Petro

Hudba:

Michal Novinski

Produkcia:

K2 studio

Dĺžka:

61 minút

Formát:

16:9

Prístupnosť:

všetky vekové kategórie

Info:

www.k2studio.sk

Feared, cursed and also admired, the same as its founder, in his life never defeated, the chieftain Genghis Khan. A magic country, searching for its present face in the heritage of the 13th century, once became the largest empire that the world has ever seen, known as Pax Mongolica. On our adventurous quest through inhospitable nature, away from the usual routes, we discovered the other, unknown and surprisingly open-minded side of the aggressive conqueror, whose innovative efforts left a much deeper footprint in the thinking and development of the whole of human society than we are willing to admit.

Dokument Pavla Barabáša je putovaním naprieč krajinou, ktorá natrvalo zmenila tvár sveta.

OD JURTY K JURTE

„Ozajstné Mongolsko sa začína až tam, kde končia kol'aje od áut“

Nad hlavami visí vzduch čistejší ako krištál', nedozerná zelená step nemá konca kraja. V noci do tmy prehovoria milióny hviezd. Vzdialenosť sú pre domorodcov relatívne, lebo k najbližšiemu mestu budú mať zajtra rovnako ďaleko ako dnes. Krajina vás nútí putovať a ponúka akýsi druh voľnosti, aký som nezažil inde na svete. Volanie duše horlivu nasledujete, od jurty k jurte, snažiac sa pochopíť život tohto kočovného národa, ktorý kedysi vládol najväčšej ríši sveta.

S čistou hlavou

Pri putovaní Mongolskom vás spoľahlivo povedie len jedna jediná cesta - intuícia. Mapy sú staré a nepresné a vzdialenosť sa merajú skôr v hodinách strávených na koni. Asfalt dokonale vystretý v štyroch prúdoch z východu krajiny na západ bol len predvolebným heslom staronových komunistov v roku 2000. Sľubovali cestu tisícročia dlhú dvetisíc päťsto kilometrov. Prvých sto končí za Ulanbátarom smerom na západ. Asfalt sa mení na prašné vyjazdené kol'aje utekajúce za nekonečný horizont. V rozľahlej krajine si treba zážitky zaslúžiť. Ozajstné Mongolsko sa totiž začína až tam, kde sa strácajú cesty. Ešteže máme Encha, ktorý sice najzápadnejšom cípe Mongolska neboli, ale v kľúčových momentoch vždy nepochopiteľne ukáže správny smer. Na našu otázku s úsmevom odpovedá: „My Mongoli nosíme kompas v hlave“.

Ja som nosil v hlave Mongolsko - ako osobité miesto na mojej mape sveta. A tak sme si so starším synom Jurajom a štyrmi kamarátmi zabalili všetko potrebné pre život napospas prírody, gumený raft na splavenie mongolských riek, ľadovcovú výstroj na zdolávanie Mongolských hôr i prúty na rybačku a vydali sa na „divoký východ“, do históriou opradenej krajiny medzi Ruskom a Čínou, ktorej impérium v 13. storočí siahalo až na územie Slovenska. Kedysi výbojný národ sa nakoniec zžil s filozofiou, že človek by mal zostať tam, kde sa narodil. Chceli sme teda Mongolsko zažiť na vlastnej koži.

Jazera plné rýb

Enchova dokonalá orientácia nás vedie po horských cestách, ktoré bežný Európan nevidí. Najvyššie kopce Mongolska tvoria pohraničnú oblasť s množstvom horských jazier. Strmými skalnými cestičkami nás vedú naši spievodcovia a my sa len snažíme dôverovať našim koňom, že prejdú

ponad strmé zrázy bez pošmyknutia. Nasledujúce dva dni po strastiplnej ceste ledva chodíme po vlastných. Ešteže sme so sebou ĭahali z domu raft.

Pozor raft na obzore!

Podľa Kazachov žijúcich so stádami pri rieke sme prví podivíni, ktorí splavili ich Bielu rieku, ktorá vytieká z najdlhšieho ľadovca Mongolska. Nechápali naše počinanie ved' jazda na koni je iste rýchlejšia. Po oboch brehoch dravej rieky si nás zvedavo obzeralo päťdruhov dobytka, ako Mongoli volajú svoje kone, jaky, ovce, kozy a dvojhrbé ĭavy. Existuje približný vzorec, ktorý vyjadruje relatívnu hodnotu týchto piatich zvierat: kôň má cenu 5-7 oviec alebo 7-10 kôz. Ĭava má cenu 1,5 koňa. Mor, čiže kôň, je pýchou každého kočovníka. Dokáže prečkať tuhú zimu, ktorá v týchto končinách trvá osem mesiacov a produkuje ich milovaný nápoj – kvasené kobylie mlieko. Na koni sa učia jazdiť hned' ako začnú chodiť.

Poklad nomádov

Dobytok je pre nomádov všetkým, čo majú. Už od čias Džingischána sú neustále na cestách. Aj štyrikrát do roka nakladajú svoje živobytie na ĭavy, alebo zázrakom pojazdný nákladiak a putujú za potravou pre ovce, kozy, jaky. Aby bola rodina pastiera sebestačná, musí chovať aspoň 250 kusov dobytka. Žijú v jurtách, pod okrúhlou drevenou konštrukciou, ktorej strechu pokrýva celtovina a od zimy ju izoluje ĭavia vlna. Tunajší ľudia žijú tak, ako kedysi ich predkovia. Nie sú hladní, nie je im zima a to je pre nich základ. Je ĭažko predstaviteľné, že netúžia po čomsi inom. Jazdiť v autách, vlastniť byt na jednom a tom istom mieste, ktoré sa s nimi nepohne, jest' v reštauráciách. A pritom deti niektorých pastierov odchádzajú. V mladom veku a práve vtedy, ked' ich človek najviac potrebuje. V Ulanbátare sa zrazu nemusia tol'ko hýbať, staráť sa o potravu, dobytok. A zároveň spoznávajú stres. Pre pastierov je to neznámy pojem. Kozy, ovce a jaky sa nikam neponáhľajú, pasú sa na stepiach, spia pod holým nebom a vedia, že dva razy denne ich osloboodia od mlieka, ktoré sa v nich hromadí. Zle je najmä, ked' neprší...

Džingischán ako boh

Je mi stále väčšou záhadou ako nachádza Ench cesty v jednotlivých údoliach, ako nachádza neviditeľné koľaje po aute, ktoré tadiaľto prechádzalo pred niekoľkými týždňami. Čakajú nás ďalšie hory, planiny a stretnutia. Sú dni, kedy naopak nestretнемe nikoho. Prespávame pod holým nebom, v absolútном tichu, pod hviezdami, ktorých nikde nie je viac ako práve tu. Na juh od nás, tam, kde sa dnes rozťahuje Gobi, najsuchšia a druhá najväčšia púšť planéty, bolo pred tristo miliónmi rokov more. Mongolsko je dodnes rajom pre geológov a bádateľov. Existujú tu miesta, v ktorých sa dá čítať história Zeme ako v otvorenej knihe. Ľudia, ale aj miesta dýchajú minulosťou. Duše Mongolov okrem budhizmu, ktorý na mongolské planiny priniesli Tibetskí mnísi, dodnes drží aj Džingischán. V Mongolsku sa po ňom pomenúvajú deti, jeho portréty nájdete na bankovkách, v uliciach i školách. Pred osemstom rokmi sa mu podarilo zdeleniť miestne kmene a v roku 1206 bol zvolený chánom všetkých Mongolov. Pri nohách mu ležal doslova celý svet. Postupne ovládal severnú Čínu, strednú Áziu, časť Ruska, územie dnešného Afganistanu, Iraku, Iránu a Tibetu a položil základy najväčšej ríše

v dejinách ľudstva. Jeho nasledovníci zavítali až na územie bývalého Uhorska, prišli až k nám. A dnes po jurtách, ktoré zložia a presunú ich „pradeti“ nezostáva ani stopa, len čistý, stá anglický trávnik bez jedinej smietky. Mongolsko je skrátka krajina, o akej môžu milovníci neporušenej prírody len snívať. Nie nadarmo je označovaná ako posledná bašta nepoškvrnenej zeme v Ázii. Kočovnícka minulosť tunajších domorodcov nepotrebovala mestá, služby ani infraštruktúru, k čistote prispeli šamanské zákazy znečisťovania prírody, ktoré platia dodnes. Ak do prírody potiahnete asfalt, pominie sa aj ich intuícia, ktorá zohráva hlavnú úlohu pri rozhodovaní na cestách krížom-krážom panenskou krajinou.

Pavol Barabáš, spracoval Juraj Sedlák

O FILME

Dnešné Mongolsko má najnižšiu hustotu obyvateľstva na svete. Rozľahlá a ľudoprázdná krajina s dávnou historiou vzbudzuje u mnohých zvedavosť. Vydáva sa do nej aj partia priateľov za dobrodružstvom do najodľahlejších stepí. Do miest, kde nie je nič, iba rozľahlé pláne pod veľkým modrým nebom. Kde je len slnko a pocit voľnosti. Cestujú naprieč celou krajinou od západu na východ. Pred sebou majú vytýčený jasný ciel – spoznať krajinu, ale mimo zvyčajných cest. Splavujú rieky, na koni prechádzajú cez údolia, vystupujú na najväčšie ľadovcové štity. Putovanie im umožňuje lepšie spoznávať nomádov pasúcich svoje stáda okolo bielych júrt. Styk s nimi, ich kultúra, pohostinnosť, ekologický spôsob života a prirodzená radosť ich nútí zamyslieť sa nad našim životným štýlom s tak rozdielnymi hodnotami. Pri potulkách Mongolskom sa ani len nechce veriť, že ide o potomkov ľudí, ktorí podľa dobových historikov rozsievali strach po celej Európe. Odkaz Džingischánovho ducha sa tu však zdá oveľa prítomnejší než kedykoľvek predtým.

Ešte začiatkom 13. storočia v Číne nikto nepočul o Európe a v Európe zas nikto o Číne. Žiadna osoba v tom čase nevykonala cestu z jednej tejto oblasti do druhej. V roku 1227, keď zomrel Džingischán, spojovali obe tieto časti sveta diplomatické i obchodné kontakty. Začiatok cesty však sprevádzza viac otázok ako odpovedí: Ako históriu zachytili mongolské kroniky? Kde sa vlastne podel taký bojovný a veľký národ? Sú myšlienky globalizácie len otázkou dnešných sociologických teórií?

KONTAKT:

Martina Straková
Produkcia a PR
K2 studio
Guothova 2
831 01 Bratislava

Tel: + 421-2-5477 3429
k2@k2studio.sk
www.k2studio.sk

FOTOGALÉRIA

Mongolsko – V tieni Džingischána

Mongolsko – V tieni Džingischána

